

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	622
Land:	Ukraine
Kilde:	Landinfo
Titel:	Respons. Ukraina: Situationen for LHBT+
Udgivet:	10. marts 2026
Optaget på baggrundsmaterialet:	27. marts 2026



Ukraina: Situasjonen for LHBT+

- Den generelle situasjonen for LHBT+
- LHBT+-rettigheter
- Rettighetsbrudd mot LHBT+ og politiets reaksjoner
- Situasjonen i arbeidslivet
- LHBT+ i militæret
- Situasjonen i soningsinstitusjoner
- Transpersoner
- Internt fordrevne LHBT+

Innledning

Responsen handler om menneskerettslige forhold for LHBT+ i Ukraina, hvilke rettigheter ukrainsk lovgivning beskytter, rettighetsbrudd samt hvordan politiet håndterer saker som berører denne gruppen. Responsen belyser også situasjonen i arbeidslivet, forsvaret og soningsinstitusjoner, samt for transpersoner og internt fordrevne LHBT+.

Responsen er skrevet på bakgrunn av informasjonsbehov fra Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda. Tematikken ble tatt opp med to organisasjoner, Nasj Svit og Insight Public Organisation, på en informasjonsinnhentingsreise i oktober 2025. Begge kildene er sentrale aktører i LHBT+-miljøet i Ukraina og vurderes som pålitelige. Nasj Svit er en av de eldste LHBT+-organisasjonene i Ukraina, opprinnelig lokalisert i Donetsk.

I tillegg har vi benyttet skriftlige kilder: forskningsartikler, ukrainske og internasjonale menneskerettighetsorganisasjoner, nyhetsmedier, samt årsrapporter fra Nasj Svit, som overvåker og rapporterer rettighetsbrudd.

Den generelle situasjonen for LHBT+

Nasj Svit og Insight (møter i Kyiv, oktober 2025) vurderte at selv om Ukraina i en del regioner fortsatt er et konservativt og homofobisk samfunn, har det de siste årene skjedd en positiv holdningsendring. Dette vises blant annet i en spørre-

undersøkelse foretatt av KIIS (Kyiv International Institute of Sociology) i oktober 2025, og av KIIS' undersøkelser fra de tre foregående årene (som sitert i Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2026, s. 6).

Andelen som oppgir en generelt positiv holdning til LHBT+, økte med nesten seks prosentpoeng fra 2022 til 2025, fra 12,8 til 18,6 prosent, mens rett under halvparten (45 prosent) oppgir at de er likegyldige. Samtidig gikk andelen med et negativt syn ned fra 38,2 prosent i 2022 til 33 prosent i 2025 (som sitert i Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2026, s. 6). Holdningsendringen forklares særlig med ønsket om europeisk integrasjon, men også med motstanden mot Russland og russisk anti-LHBT+-propaganda og vektlegging av «tradisjonelle familieverdier» (Nasj Svit; Insight, møter oktober 2025).

Holdningsendringer tar imidlertid lang tid og møter motstand fra konservative og religiøse grupper. Myndighetene forblir konservative, og er ikke nødvendigvis på linje med befolkningen. I noen få rettssaker har ukrainske domstoler anerkjent likekjønnede forhold. Samtidig har konservative grupper og religiøse organisasjoner, særlig i vest, foreslått anti-LHBT+-lover (Insight, møte oktober 2025).

Særlig sterk homofobi finnes på ytre høyreside, blant nasjonalistiske grupper og kirkesamfunn. Ledende kirkesamfunn, som den katolske, den protestantiske og den ortodokse, står sammen i All-Ukrainian Council of Churches and Religious Organisations, som ifølge kilder sprer intoleranse overfor LHBT+ og kjemper mot enhver liberalisering av deres rettigheter (Insight, møte i oktober 2025; Kravchuk, Zhernakov & Lyashchenko 2025, s. 8).

Det finnes ingen seksualundervisning i skolen med omtale av ikke-heterofil orientering eller transkjønnet identitet, og forsøk på å innføre dette møter sterk motstand fra konservative og religiøse (Shevtsova 2024, s. 4–5).

Pridemarkeringer

Det gis tillatelser til, og arrangeres, pridemarkeringer (Marches of Equality) og arrangementer i en rekke byer, til tross for at lokale myndigheter i en del tilfeller prøver å forhindre det (Kravchuk, Zhernakov & Lyashchenko 2025, s. 3). Markeringene må imidlertid beskyttes av det nasjonale politiet, da ytre høyre og nasjonalistiske grupper venter på å angripe deltagerne når markeringene er over. I Kyiv stenges metroen for publikum, slik at deltagerne kan sluses dit i etterkant. Politiet får ikke beskyttet alle deltagerne, men prøver, og samarbeider med arrangørene, ifølge Nasj Svit og Insight (møter oktober 2025).



Politibeskyttelse under Kharkiv Pride, september 2019 (foto: Vibeke Kolderup).

Geografiske forskjeller i holdninger

Det er ganske tydelige geografiske forskjeller i holdninger til LHBT+. Vestlige regioner som Lviv, Ivano-Frankivsk og Rivne beskrives som mer religiøse og konservative, hvor ulike kirkesamfunn sprer negative holdninger. I de sentrale og østlige regionene som Kyiv, Kharkiv og Zaporizjzja er befolkningen mer tolerant. De sentrale og østlige regionene er mer urbane områder, med flere større byer (Nasj Svit; Insight, møter oktober 2025). LHBT+-bevegelsen har vært omtrent usynlig i vest grunnet fiendtlige holdninger fra lokale myndigheter, kirken og ytre høyre-grupper. LHBT+-miljøet har likevel klart å gjennomføre noen arrangementer, ved hjelp av effektiv politibeskyttelse (Kravchuk, Zhernakov & Lyashchenko 2025, s. 11).

LHBT+-rettigheter

Homofili ble avkriminalisert i Ukraina i 1991, som del av landets postsovjetske lovreformer etter uavhengigheten. Den sovjetiske straffelovgivningen ble opphevet, inkludert bestemmelsene som kriminaliserte seksuelle forhold mellom menn (Equaldex 2026).

FN-konvensjonene om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, og om sivile og politiske rettigheter, ble ratifisert av Sovjetunionen i 1973, og ble arvet av suksessorstater som Ukraina, i 1991. I 1997 ratifiserte Ukraina Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK). Andre sentrale menneskerettskonvensjoner ratifisert av Ukraina, omfatter FNs konvensjon om barnets rettigheter (1991), Den europeiske konvensjonen for forebygging av tortur og umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff (1997), Den europeiske konvensjonen om utøvelse av barns rettigheter (2006), Europarådets konvensjon om tiltak mot

menneskehandel (2010) og Konvensjonen om forebygging og bekjempelse av vold mot kvinner og vold i nære relasjoner (Istanbul-konvensjonen) (2022) (Kapsomun 2024).

Ukraina har i dag et juridisk rammeverk med enkelte LHBT+-rettigheter, men mangler på lang vei full likestilling og beskyttelse for LHBT+-personer (Nasj Svit; Insight, møter oktober 2025).

Diskriminering på arbeidsplassen på grunn av seksuell orientering eller kjønnsidentitet ble forbudt ved lov i 2015. Ekteskap mellom personer av samme kjønn og registrerte partnerskap er ikke lov. Hatkriminalitet og diskriminering basert på seksuell orientering og kjønnsidentitet, omfattes ikke direkte av straffeloven. Kjønnsbekreftende behandling er lovlig, men krever medisinsk diagnose og er begrenset for mindreårige (Equaldex 2026).

Lovforslag om å sikre LHBT+-rettigheter, ett om likekjønnet partnerskap og ett om hatkriminalitet, har ligget i parlamentet i flere år. Men de har møtt motstand fra konservative representanter og religiøse lobbyistgrupper/kirken, og har følgelig måttet omformuleres flere ganger. Nasj Svit og Insight (møter oktober 2025) var pessimistiske med tanke på snarlig lovvedtak. Ifølge Nasj Svit utsettes stadig lovbehandlingen, til tross for at det er nedfelt i veikartet over forberedelser til EU-medlemskap. Nasj Svit (som sitert i Zmina 2025) mener at regjeringen er klar for implementering, men blir hindret av parlamentet.

En distriktsdomstol i Kyiv anerkjente i juni 2025 for første gang et *de facto* ekteskapelig forhold mellom to menn som hadde giftet seg i USA. Som likekjønnede partnere utgjør de, i henhold til artikkel 3 i Ukrainas familiekodeks, en familie. Lignende avgjørelser har blitt fattet tidligere, men i denne saken fastslo retten ikke bare familieforholdets realitet, men karakteriserte det også som et «*de facto* ekteskapelig forhold», noe som imidlertid ikke innebærer juridisk anerkjennelse av ekteskapet inngått i utlandet (Kravchuk, Zhernakov & Lyashchenko 2025, s. 1).

Til forskjell fra parlamentet, ser den ukrainske regjeringen i større grad ut til å hensynta rettigheter og interesser til LHBT+. Den nasjonale strategien for utvikling av helsevesenet fastslår at det skal være tuftet på lik tilgang til helse-tjenester, uten diskriminering på grunnlag av seksuell orientering eller kjønnsidentitet. National Agency of Ukraine for Civil Service har godkjent tillegg til etiske retningslinjer om at offentlige tjenestemenn skal forhindre hatefulle ytringer, også mot seksuell orientering (Kravchuk, Zhernakov & Lyashchenko 2025, s. 2).

Brudd på LHBT+-rettigheter og politiets reaksjoner

Art og omfang av rettighetsbrudd

Nasj Svit dokumenterte i 2025 60 tilfeller av brudd på LHBT+-rettigheter, blant annet fornærmelser, trusler, fysisk vold, angrep på lokaler, arrangementer og aktivister, samt homofobiske uttalelser og opprop (Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2026, s. 31). For 2024 dokumenterte Nasj Svit 75 brudd, en økning fra 56 i 2023 (Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2025, s. 28).

Det er flest rettighetsbrudd i Kyiv og Kyiv fylke – i 2025 skjedde i underkant av halvparten av rettighetsbruddene der (25) (Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2026, s. 31). Det er nærliggende å tro at dette skyldes en høyere andel LHBT+-personer i og rundt hovedstaden.

Antallet fornærmelser og trusler i 2024 og 2025 var henholdsvis 36 og 27 (Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2025, s. 29; Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2026, s. 32).

Antall voldshendelser gikk kraftig ned under covid og i starten av fullskalakrigen, men økte igjen fra 2023 (Nasj Svit, møte oktober 2025). I 2024 og 2025 var det 39 og 32 dokumenterte tilfeller¹ (Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2025, s. 29; Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2026, s. 32). Nedgangen fra 2024 til 2025 skyldes ikke nødvendigvis en bedring i situasjonen for LHBT+, ettersom under-rapportering er et problem i slike saker (Nasj Svit, møte oktober 2025).

Anmeldelse og bistand fra politiet

De fleste ofrene oppsøker ikke politiet for å anmelde vold, på grunn av tidligere negative erfaringer. Ifølge Nasj Svit mangler LHBT+ ofte tillit til politiet og frykter sekundær viktimisering (møte, oktober 2025).

Dersom voldshendelser blir rapportert, plikter politiet å opprette sak og innlede etterforskning. Det skjer imidlertid ikke alltid. Når saker først åpnes, registreres de som regel etter straffelovens bestemmelse om «hooliganisme» heller enn som hatkriminalitet, fordi politiet opplever slike saker som enklere å håndtere og lettere å oppklare, og dermed bidrar til å oppfylle måltallene for oppklarte saker. Å anmelde hatkriminalitet beskrives som svært tidkrevende og komplisert. Politiet er ofte usikre på hvordan forholdene skal registreres, og etterforskningen trekker ut i tid. Ofrene må følge politiet tett opp for at de skal ta saken på alvor, og sakene krever som regel juridisk bistand, særlig om man er en «vanlig» person som har vært utsatt for et overgrep (Insight; Nasj Svit, møter oktober 2025).

Politiets holdninger til LHBT+ varierer. Trafikkpolitiet og gatepolitiet i byene er generelt mer samarbeidsvillige og progressive, mens politiet i distriktene og i

¹ Voldshendelser omfatter både tilfeller av fysisk vold av ulik alvorlighetsgrad og angrep på LHBT+ sentre/arrangementer eller aktivister (Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2025, s. 29).

etterforskningsavdelinger ofte er konservative og fiendtlig innstilt. Nasj Svit vurderer at de lave tallene i politiets statistikk, ikke uttrykker få voldstiltfeller, men snarere en betydelig grad av underrapportering (møte, oktober 2025).

Hvem er gjerningspersonene?

Gjerningspersonene tilhører hovedsakelig radikale ytre høyre- og nasjonalistiske grupper. Nasj Svit påpekte at mange er unge, aggressive menn i slike grupper. Når det gjelder angrep på lokaler og arrangementer i 2025, har Nasj Svit identifisert (som sitert i Kravchuk, Zhernakov & Lyashchenko 2025, s. 12) gjerningspersoner fra en rekke organisasjoner:

- Prava Molod (Right-Wing Youth),
- Krovna Yednist (Blood Unity),
- Tryzub (Trident),
- Bratstvo (Brotherhood)
- Karpatska Sich (Carpathian Sich)

Den mest aktive og synlige motstanderen av LHBT+ er bevegelsen Vsi razom! (All-Together!). Nettsiden deres er hovedkilden for distribuering av homofobe og transfobe publikasjoner, og har flere ganger blitt bøtelagt av det nasjonale medietilsynet. Lederen, Ruslan Kukhartsjuk, har ledet flere offentlige arrangementer som støtter diskriminering og oppildner til hat mot LHBT+ (Kravchuk, Zhernakov & Lyashchenko 2025, s. 5).

LHBT+ i arbeidslivet

I 2015 ble det innført et forbud mot diskriminering i arbeidslivet på grunnlag av seksuell orientering og kjønnsidentitet. I 2021 ble det reist en sak for domstolene om diskriminering i arbeidslivet på dette grunnlaget. Arbeidssøkeren mottok følgende svar fra arbeidsgiveren: «Thank you for your interest in our vacancy. We do not take people with non-traditional orientation. YOUR RESUME IS IN THE BLACK LIST OF EMPLOYERS OF THE CITY OF KIEV» (Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2022, s. 38).

Nash Svit ga juridisk bistand til offeret i saken, men tapte på det organisasjonen mente var et tvilsomt prosessgrunnlag. Avgjørelsen ble anket til Høyesterett, som nektet å behandle saken av prosessuelle årsaker (manglende betaling av rettsgebyr, selv om diskrimineringssaker etter loven er fritatt for dette) (Kravchuk, Zinchenkov & Lyashchenko 2022, s. 38; Nasj Svit, e-postkorrespondanse, mars 2026). Utover denne saken er det ikke kjent at tilsvarende saker har blitt reist for domstolene (Shevtsova et al. 2024; Nasj Svit, e-postkorrespondanse mars 2026).

Ifølge Nasj Svit (e-postkorrespondanse mars 2026) er diskriminering i arbeidslivet på grunnlag av seksuell orientering og kjønnsidentitet ikke veldig utbredt, men forekommer. Samtaler med ofre viser at de er klar over at slik diskriminering er forbudt etter ukrainsk lov, men ønsker som regel ikke å bruke tid og ressurser på advokat og rettsprosesser, og har liten tro på at rettslige virkemidler er effektive.

En kvalitativ studie organisasjonen Fulcrum,² med støtte av ILGA-Europe, utga i 2024, viser at LHBT+-personer formelt har samme adgang til arbeidsmarkedet som andre, men at det i praksis ofte avhenger av at man ikke er åpent skeiv. Mange, særlig cispersoner, opplever ikke diskriminering, men dette henger sammen med at de bevisst skjuler orientering eller kjønnsidentitet og unngår å snakke om privatliv (Shevtsova et al. 2024).

Ifølge studien omfatter negativ behandling oftest homo- og transfobi i hverdagen, vitser, sladder og sosial ekskludering, heller enn åpenbare oppsigelser begrunnet i seksuell orientering eller kjønnsidentitet. Når noen blir outet, for eksempel ved at arbeidsgiver finner LHBT+-relatert innhold på sosiale medier, kan dette føre til isolasjon, press til å slutte eller direkte oppsigelse, særlig i mindre byer og konservative bransjer (Shevtsova et al. 2024).

LHBT+ i militæret

Det er ingen begrensninger i nasjonal lovgivning når det gjelder å avtjene militær-tjeneste for LHBT+ (Ukrainian LGBT Military for Equal Rights 2025, s. 31).

NGO-en Ukrainian LGBT Military for Equal Rights har mer enn 600 medlemmer som er militært personell eller veteraner. Ifølge dem tjenestegjør LHBT+-personer i minst 59 enheter i forsvaret. Det er vanskelig å fastslå det konkrete antallet da mange ikke er åpne. Samtidig antar organisasjonen, basert på anslag over andelen LHBT+ i andre land, at det kan dreie seg om 5–10 prosent av soldatene (Przemyska 2025).

Lovene som regulerer tjeneste i alle typer militære styrker, og som fastsetter rettigheter og ytelser for veteraner, nevner ikke eksplisitt LHBT+. Lovverket peker heller ikke ut andre bestemte grupper, men bruker den generelle kategorien «militært personell», og gir dermed formelt de samme rettighetene, pliktene og ytelsene til alle. Det finnes heller ingen egne bestemmelser om rettigheter til partnere av LHBT+-personell eller -veteraner, som kompensasjon ved død eller skade. Slike rettigheter er forbeholdt familiemedlemmer slik de er definert i ukrainsk lov, som per i dag ikke anerkjenner likekjønnet partnerskap (Przemyska 2025; Ukrainian LGBT Military for Equal Rights 2025, s. 37).

² Studien er basert på dybdeintervjuer med 40 LHBT+-personer samt nettsøk (Shevtsova et al. 2024).

Per januar 2025 fantes ingen særskilt mekanisme i lovverket for å forebygge og bekjempe mobbing basert på seksuell orientering og kjønnsidentitet (SOGI) under militærtjeneste. Landinfo er ikke kjent med endringer det siste året. Overtredelser begått av militært personell mot annet militært personell under tjeneste, regnes som «ikke-lovfestede forhold», og avhengig av alvorlighetsgraden, kan gjerningspersonen holdes disiplinært eller strafferettslig ansvarlig (Ukrainian LGBT Military for Equal Rights 2025, s. 37).

Ifølge Nasj Svit (møte oktober 2025) er situasjonen for LHBT+-personer i forsvaret som i samfunnet for øvrig, fordi forsvaret består av folk fra ulike deler av landet og med ulik bakgrunn, nylig innkalt til tjeneste.

LHBT+-soldaters opplevelser i forsvaret varierer. Noen har ikke hatt problemer, mens andre har opplevd trusler og fornærmelser – særlig fra medsoldater eller mellomledende befal. Hverdagen for mange LHBT+-soldater karakteriseres som «tålelig», men det er fortsatt utfordringer, som negative kommentarer om seksuell orientering, men sjeldent alvorlige konflikter. Unntak finnes i visse avdelinger dominert av høyreekstreme, hvor situasjonen kan være mye mer alvorlig. I ordinære militære enheter går det ifølge Nasj Svit (møte oktober 2025) ofte greit, og LHBT+-personer har klart å være åpne uten store problemer.

Til en studie om situasjonen for LHBT+-personer i forsvaret intervjuet Ukrainian LGBT Military for Equal Rights en rekke eksperter som bistår LHBT+ i forsvaret (som advokater, psykologer og aktivister), samt LHBT+-soldater. Ekspertene beskrev kulturen i forsvaret som overveiende homo- og transfobisk. De pekte på at fraværet av eksplisitte anti-diskrimineringsregler i militærlovgivningen gjør det vanskelig å få beskyttelse og oppfølging ved trakassering. Mange holder orientering og kjønnsidentitet skjult av frykt for stigma, utestenging eller vold, noe som igjen gjør LHBT+ nærmest usynlige i systemet. Ekspertene påpekte også belastningen av å mangle juridisk beskyttelse og anerkjennelse av likekjønnede partnere, og mente at mer inkluderende regler og klageordninger ville styrket både rettssikkerhet og samhold (Ukrainian LGBT Military for Equal Rights 2025, s. 51–54).

Soldatene hadde ulike erfaringer. Noen har opplevd direkte trakassering, trusler om vold og press om å forlate avdelingen etter at legningen ble kjent. Andre beskrev mer nøytrale holdninger hos medsoldater, som først og fremst brydde seg om hvorvidt de gjorde jobben, og ellers ikke stilte nærgående spørsmål. Flere fortalte at de likevel unngår å snakke om privatlivet for å redusere negativ oppmerksomhet. Mange påpekte at de tar samme risiko som andre soldater, men at partnerne deres ikke har juridiske rettigheter ved skade eller død, og at klager på diskriminering sjelden får konsekvenser (Ukrainian LGBT Military for Equal Rights 2025, s. 55–77).

Nasj Svit (møte oktober 2025) mente at de som sitter høyere opp i forsvarssystemet, ser ut til å være bevisste på behovet for å beskytte alle soldater og opp-

rettholde disiplin, uansett legning, og beskrev samarbeidet mellom LHBT+-bevegelsen og Forsvarsdepartementet som godt. Organisasjonen hadde også positive forventninger til den nyutnevnte militære ombudspersonen, en kvinne som uttrykker støtte til LHBT+.

LHBT+ i soningsinstitusjoner

I en rapport fra Center for Dokumentation og Indsats mot Ekstremisme (2024, s. 22, 62), ved danske utlendingsmyndigheter, påpekes det av en kilde med god kjennskap til fengselsforhold i Ukraina, at LHBT+ er en særlig sårbar gruppe, som kan oppleve aggresjon, både fra andre innsatte og fra ansatte:

Prisoners may face discrimination based on ethnicity or political affiliation. Members of ethnic minorities or the LGBTQ+ community are particularly vulnerable. They can be the objects of aggression both from other prisoners and from the staff.

Nasj Svit (møte oktober 2025) hevder at soningsforholdene for LHBT+-personer er uutholdelige. Det er fremdeles mye homofobi og transfobi i soningsinstitusjoner, særlig fra andre innsatte. Fengselsansatte har blitt kurset i menneskerettigheter, men dette har ikke ført til et tryggere miljø. Ansatte får ofte ikke med seg hva som foregår på cellene, og det mest effektive tiltaket ville være å isolere LHBT+-personer fra andre innsatte.

Den samme kilden opplyste at LHBT+-personer under soning skjuler orientering eller kjønnsidentitet så godt de kan, som følge av svært negative og ydmykende holdninger fra andre innsatte. Men ikke alle klarer å skjule det, og situasjonen er spesielt alvorlig for transpersoner. Nasj Svit viser til en sak med en transkvinne som ble holdt sammen med mannlige innsatte i et varetektsfengsel i Lviv, der hun ble utsatt for seksuell og annen fysisk vold. Kilden påpeker at de kun har konkret kjennskap til noen få tilsvarende saker, men vurderer at situasjonen er alvorlig dersom deres seksuelle orientering eller kjønnsidentitet blir kjent (e-post-korrespondanse, januar 2026).

Transpersoner

Overordnet situasjon og rettigheter

Nasj Svit (møte oktober 2025) mente at holdningene til transpersoner ikke skiller seg vesentlig fra holdningene til LHB+ generelt. I motsetning til enkelte vestlige land, der trans- og andre LHB+-spørsmål i økende grad behandles adskilt, behandles de i Ukraina mer samlet: De samme lovene beskytter både seksuell orientering og kjønnsidentitet, og det er ikke en tydelig politisk eller sosial

«splittelse» mellom trans og resten av LHB+-miljøet. Samtidig påpekte organisasjonen at transpersoner i Ukraina har spesifikke problemer som skiller seg fra lesbiske og homofile (se under).

Også Insight (møte, oktober 2025) påpekte at transpersoner i praksis kan være mer utsatt for vold, diskriminering og sosial ekskludering enn lesbiske og homofile, særlig fordi kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk ofte gjør dem mer synlige: «Hvis folk ser en veldig feminin mann som kommer fra en fest med fjærboa, vil de behandle vedkommende dårligere enn hvis man ser mer stereotypisk «normal» ut».

Situasjonen i arbeidslivet

I arbeidslivet fremstår transpersoner som den mest utsatte gruppen, særlig der kjønnsuttrykk og juridisk kjønn ikke samsvarer, ifølge studien til Fulcrum. De møter barrierer i jobbsøking, og flere blir «låst» i jobber de ellers ville forlatt fordi de frykter å ikke få ny jobb før dokumentene deres (se under) er endret. Risikoen for forskjellsbehandling er størst i småbyer/landsbygda og i sektorer som skole og tradisjonelt mannsdominerte arbeidsplasser, mens NGO-miljøer, en del IT-selskaper og større, internasjonale virksomheter med tydelige retningslinjer for mangfold og ikke-diskriminering, er mer inkluderende (Shevtsova et al. 2024).

Kjønnsbekreftende behandling og endring av dokumenter

Frem til 2017 måtte transpersoner gjennomgå omfattende psykiatrisk observasjon og sterilisering, eventuelt ta ut skilsmisse og gjennomføre kjønnskorrigerende kirurgi for å få dokumenter til å samsvare med kjønnsidentiteten deres. Nye prosedyrer fra 2017 fjernet kravet om obligatorisk psykiatrisk vurdering under innleggelse, tvungen sterilisering og plikten til å møte for den statlige evalueringskommisjonen, for å få bekreftet diagnosen «transseksualisme» (Knight 2017).

I dag må man først oppsøke fastlegen, som henviser til utredning hos spesialist (psykiater eller endokrinolog), som i praksis kan ta flere måneder eller år, særlig utenfor større byer. Etter utredning utsteder spesialisten en diagnose på «kjønnsdysfori/transseksualisme» (i henhold til ICD-10) og anbefaler kjønnsbekreftende tiltak (juridisk og eventuelt medisinsk) (ILGA-Europe & OII Europe 2017, s. 3; Nezoriy 2024). Med dokumentasjon på diagnose fra spesialist og bekreftelse på kjønnskifte fra fastlege, kan man søke om endring av fødselsattest. Med ny fødselsattest kan man søke om nytt nasjonalt ID-kort (Nezoriy 2024).

Konsekvenser av krigen, særlig for transkvinner

Dersom juridisk kjønn ikke er endret i dokumentene, regnes transkvinner som menn med plikt til å tjenestegjøre i forsvaret.

Etter fullskalainvasjonen har mange psykiatere blitt redde for å stille diagnoser som «kjønnsdysfori» eller «transseksualisme» for transkvinner som vil starte kjønnsbekreftende prosess. Legene frykter at dette kan bli tolket som medvirkning

til unndragelse fra militærtjeneste (Kravchuk, Zinchenkov & Lyaschenko 2025, s. 26–27, Nasj Svit, møte oktober 2025; Nezoriy 2024). Resultatet er at prosessen for kjønnsbekreftelse for transkvinner har stoppet: uten diagnose kan de ikke starte prosessen, og Nasj Svit mente at det nå er svært usannsynlig å få diagnosen (Kravchuk, Zinchenkov & Lyaschenko 2025, s. 26–27; Nasj Svit, møte oktober 2025).

For transmenn er situasjonen annerledes. De forhindres ikke på samme måte i starten av prosessen, men kan få problemer i etterkant når de må registrere seg som vernepliktige (Nasj Svit, møte oktober 2025).

Nasj Svit hadde ikke hørt om konkrete saker der politi eller sikkerhetstjeneste faktisk har straffet leger for å stille diagnose, men understreker at frykten er reell. Hen viste til egen erfaring med politi- og sikkerhetstjenesten etter et angrep på organisasjonens kontor, der medarbeidere ble slått av politiet og senere avhørt av personer fra sikkerhetstjenesten, som kom med trusler. Dette forklarer, ifølge Nasj Svit, hvorfor leger ikke ønsker å ta noen risiko: en konfrontasjon med sikkerhetstjenesten kan være dramatisk og derfor avstår de fra å hjelpe.

Grensekontroll og dokumenter

Personer hvis utseende ikke samsvarer med dokumentene, kan møte problemer ved utreise. Dette gjelder særlig transkvinner, som ikke har fått endret dokumentene fra mann til kvinne. Det er forbud mot å forlate landet for menn mellom 18 (nå 23) og 60 år, med mindre man har dokumentasjon på fritak eller utsettelse fra tjeneste. Det har også forekommet at transkvinner som allerede har gjennomført kjønnsbekreftelse og fått nye dokumenter, likevel har blitt nektet å forlate landet, tilsynelatende på grunnlag av mistanke og skepsis fra grensevaktene (ILGA-Europe 2022; Nasj Svit; Insight, møter i oktober 2025).

Flere av tilfellene med utreisenekt skjedde kort tid etter fullskalainvasjonen, men Nasj Svit (som gjengitt i Kravchuk, Zinchenkov & Lyaschenko 2025, s. 34) dokumenterte to tilfeller i 2024 der transkvinner som hadde fullført kjønnsskifte og mottatt endrete dokumenter, ble nektet utreise, angivelig fordi grensevaktene mente dokumentene var forfalsket. Organisasjonen ga veiledning til transkvinner i 2025, noe som tyder på at slike problemer vedvarer (e-postkorrespondanse, februar 2026).

Nylig avsa Kharkiv administrative distriktsdomstol dom i saken til en transkvinne som fullførte kjønnsbekreftende overgang fra mann til kvinne og endret dokumentene sine tidlig i 2025. Domstolen påla et regionalt senter for rekruttering og sosial støtte (TRC), som hadde nektet å stryke henne fra registeret over vernepliktige, om å fjerne henne, ettersom hun nå formelt er kvinne og ikke underlagt mobilisering. I sin begrunnelse viser domstolen til flere avgjørelser i den europeiske menneskerettighetsdomstolen (Kharkiv administrative distriktsdomstol 2026; Mezja 2026). Nasj Svit (e-postkorrespondanse, februar 2026) er ikke kjent med andre tilsvarende dommer.

Internt fordrevne LHBT+

Internt fordrevne LHBT+ opplever mange av de samme utfordringene som andre internt fordrevne, som tilgang til bolig og arbeid, men også tillegg utfordringer knyttet til homo- og transfobi. Dette forsterkes av synlighet av seksuell orientering eller kjønnsidentitet i ukjente omgivelser og brudd i deres sosiale nettverk etter forflytning.

Det er ingen tilgjengelig informasjon om hvor mange LHBT+-personer som har blitt fordrevet, eller hvor de har tatt opphold. Majoriteten av internt fordrevne har tatt opphold i fylkene Dnipropetrovsk, Kharkiv, Kyiv, Odesa og Kyiv by. Ifølge LHBT+-organisasjoner har mange tatt opphold i store byer hvor de har tilgang til humanitær bistand, større sjanser for å finne arbeid og hvor de tiltrekker seg mindre oppmerksomhet (Shevtsova 2024, s. 6).

Internt fordrevne kan ha begrenset tilgang til bolig, blant annet på grunn av skepsis blant utleiende til å leie ut. I en studie fra GPPi (Global Public Policy Institute) (Shevtsova 2024, s. 3)³ fremkommer at LHBT+-personer hvis dokumenter samsvarer med deres kjønnsuttrykk, har rapportert at de oftere opplevde forskjellsbehandling fordi de var internt fordrevne fra fylkene Donetsk, Luhansk eller Kherson enn på grunn av antakelser om seksuelle orientering. Det har imidlertid vært flere rapporterte tilfeller om blant annet utkastelser av LHBT+-personer i vest-Ukraina, både i rurale og urbane områder. Trans- og ikke-binære personer hvis dokumenter ikke samsvarer med deres kjønnsuttrykk, møter også homo- og transfobi fra utleiende (Shevtsova 2024, s. 7).

Flere store LHBT+ organisasjoner har åpnet sheltere for skeive og deres familier, blant annet i Tsjernivtsi, Kyiv, Lviv og Usjgorod, der man kan bo i flere uker, eventuelt måneder. Antall plasser er imidlertid begrenset. Noen kan flytte inn til foreldre eller slektninger, mens det for andre kan være vanskelig da familien ikke aksepterer deres seksuelle orientering eller kjønnsidentitet (Shevtsova 2024, s. 7).

Tilgang til helsetjenester var et vanlig problem for LHBT+-personer også før fullskalainvasjonen. Situasjonen har vært spesielt krevende for transpersoner, hvor noen trenger jevnlig konsultasjoner med endokrinologer og psykiatere. Siden transvennlige og kompetente leger bare finnes i de store byene og det ofte er lange ventelister, har mange transpersoner i stedet selvmedisinert med hormonbehandling, basert på informasjon fra internett eller råd fra venner (Shevtsova 2024, s. 8).

Fordrevne LHBT+-personer er ofte avhengige av lokale NGO-er og nettverk som fører oversikt over LHBT+-vennlig helsepersonell. Fullskalainvasjonen har forverret situasjonen. Mange leger har forlatt landet, og de gjenværende er over-

³ Studien er basert på intervjuer fra 2022 til 2023 med ukrainske og internasjonale LHBT+-organisasjoner, 18 intervjuer med LHBT+-aktivister, 44 intervjuer med LHBT+-personer som har forlatt Ukraina og 56 intervjuer med internt fordrevne LHBT+-personer (Shevtsova 2024, s. 3–4).

belastet eller vegrer seg for å utrede transpersoner (se over). Selv om internt fordrevne formelt ikke diskrimineres når det gjelder retten til medisinsk behandling, henger raskere tilgang til helsetjenester i praksis ofte sammen med personlige kontakter eller muligheten til å betale for private tjenester (Shevtsova 2024, s. 8).

Intervjuer med LHBT+-aktivister viser at særlig trans- og intersex-personer har problemer med å finne arbeid et nytt sted, spesielt dersom de ikke har gjennomført juridisk kjønnskifte, eller dersom kjønnsuttrykket deres avviker fra offisielle dokumenter. Mange ender opp med sporadisk deltidsarbeid, og noen tar sexarbeid av økonomiske årsaker. Det ukrainske arbeidsmarkedet er fortsatt preget av homo- og transfobi, noe som gjør at mange velger å ikke være åpne om seksuell orientering. Derfor har LHBT+-organisasjoner, i samarbeid med utenlandske partnere og ukrainske bedrifter, startet prosjekter for yrkesrettet omskolering (Shevtsova 2024, s. 9).

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

Center for Dokumentation og Indsats mot Ekstremisme (2024, desember). *Ukraine: Prison conditions, 2024 update*. København: Danish Immigration Service. Tilgjengelig fra <https://us.dk/media/tx1o42fe/ukraine-prison-conditions-2024.pdf> [lastet ned 10. mars 2026].

Equaldex (2026). *LGBT rights in Ukraine*. Los Angeles: Equaldex. Tilgjengelig fra <https://www.equaldex.com/region/ukraine> [lastet ned 20. januar 2026].

ILGA-Europe, dvs. International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, (2022, juni). *Briefing Note: Securing access to border crossings for vulnerable LGBTI people in the context of the war in Ukraine*. Brussel: ILGA-Europe. Tilgjengelig fra <https://www.ilga->

- europe.org/files/uploads/2022/07/Briefing-Note-Border-Crossing-LGBTI-Ukraine.pdf [lastet ned 20. februar 2026].
- ILGA-Europe, dvs. International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association, & OII Europe, dvs. Organisation Intersex International Europe (2017, 14. november). *P. versus Ukraine (Application no. 40296/16). WRITTEN COMMENTS*. Brussel: ILGA-Europe & OII Europe. Tilgjengelig fra https://www.ilga-europe.org/files/uploads/2022/07/P_v_Ukraine_Final_14-November.pdf [lastet ned 17. februar 2026].
- Kapsomun, E. (2024, 1. januar). *Human Rights Legal Framework in Ukraine*. Padova: Human Rights Center. Tilgjengelig fra <https://unipd-centrodirittiumani.it/en/topics/human-rights-legal-framework-in-ukraine-1> [lastet ned 20. januar 2026].
- Kharkiv administrative distriktsdomstol (2026, 21. januar). *Р І Ш І Е Н Н Я І М Е Н Е М У К Р А І Н І Х Х а р к і в [Decision in the name of Ukraine Kharkiv]*. Kharkiv: Kharkiv administrative distriktsdomstol. Tilgjengelig fra <https://reyestr.court.gov.ua/Review/133457292> [lastet ned 25. februar 2026].
- Knight, K. (2017, 27. januar). *A Glimmer of Light for Transgender People in Ukraine*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2017/01/27/glimmer-light-transgender-people-ukraine> [lastet ned 16. februar 2026].
- Kravchuk, A.; Zhernakov, M. & Lyashchenko, O. (2025, 8. desember). *LGBTQ situation in Ukraine in 2025*. Kyiv: Nash Svit. Tilgjengelig fra <https://gay.org.ua/en/blog/2025/12/08/lgbtq-situation-in-ukraine-january-september-2025/> [lastet ned 20. januar 2026].
- Kravchuk, A.; Zinchenkov, O. & Lyashchenko, O. (2025, 13. januar). *Struggle for the future. LGBTQ situation in Ukraine in 2024*. Kyiv: Nash Svit. Tilgjengelig fra <https://gay.org.ua/publications/Situation-of-LGBT-in-Ukraine-2024-ENG.pdf> [lastet ned 22. januar 2026].
- Kravchuk, A.; Zinchenkov, O. & Lyashchenko, O. (2022). *United against violence: LGBT+ situation in Ukraine in 2021*. Kyiv: Nash Svit. Tilgjengelig fra <https://gay.org.ua/publications/Situation-of-LGBT-in-Ukraine-2021-ENG.pdf> [lastet ned 10. mars 2026].
- Kravchuk, A.; Zinchenkov, O. & Lyashchenko, O. (2026). *Holding the Line. LGBTQ situation in Ukraine in 2025*. Kyiv: Nash Svit. Tilgjengelig fra <https://gay.org.ua/publications/Situation-of-LGBT-in-Ukraine-2025-ENG.pdf> [lastet ned 24. februar 2026].
- Mezja (2026, 20 februar 2026). Трансгендерна жінка у Харкові виключена з військового обліку після зміни статі [Transgender woman in Kharkiv excluded from military registration after gender change]. *Mezja*. Tilgjengelig fra <https://mezha.net/ua/bukvy/kharkiv-court-removes-transgender-woman-from-military-registration-after-gender-change/> [lastet ned 25. februar 2026].
- Nezoriy, S. (2024, 11. november). *Transpeople in Ukraine: transition process, legislations, healthcare, and social attitudes*. Kyiv: Medium. Tilgjengelig fra <https://medium.com/@seemoremur/trans-people-in-ukraine-transition-process-legislations-healthcare-and-social-attitudes-a22f019974a5>.
- Przemyska, A. (2025, 7. april). Ukraine: Discrimination and hope drive LGBTQ+ soldiers. *DW, dvs. Deutsche Welle*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/en/ukraine-discrimination-and-hope-drive-lgbtq-soldiers/a-73109319> [lastet ned 10. februar 2026].
- Shevtsova, M. (2024, u.d.). *Queering Displacement: The State of the Ukrainian LGBTQ+ Community During the Russian Full-Scale Invasion*. Berlin: GPPi. Tilgjengelig fra

https://gppi.net/assets/Shevtsova_2024_Queering_Displacement_FINAL.pdf [lastet ned 25. februar 2026].

Shevtsova, M. ; Levchuk, T.; Zorian, K. & Klius, M. (2024, 7. mars). *(Non)discrimination of LGBTQI+ people in the workplace and inclusive labor market*. Kyiv: Fulcrum. Tilgjengelig fra https://www.t-o.org.ua/files/ugd/ae7e39_4d03f472b93641878f4ec85ce5bb859d.pdf [lastet ned 26. februar 2026].

Ukrainian LGBT Military for Equal Rights (2025). *First comprehensive study of LGBT+ service members in Ukraine*. Kyiv: Ukrainian LGBT Military for Equal Rights. Tilgjengelig fra <https://www.lgbtmilitary.org.ua/wp-content/uploads/2025/05/PRINT-Army-ENG.pdf> [lastet ned 10. februar 2026].

Zmina (2025, 23. desember). *Without legislative progress, but with growing support: a report on the situation of LGBTQ people in Ukraine in 2025 has been presented*. Kyiv: Zmina. Tilgjengelig fra <https://zmina.ua/en/event-en/without-legislative-progress-but-with-growing-support-a-report-on-the-situation-of-lgbtq-people-in-ukraine-in-2025-has-been-presented/> [lastet ned 21. januar 2026].

Muntlige kilder

Nasj Svit. E-postkorrespondanse, februar og mars 2026.

Nasj Svit. Møte i Kyiv, oktober 2025.

Insight Public Organisation. Møte i Kyiv, oktober 2025.

© Landinfo 2026

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.